

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svake subote ◀ Godišnja pretplata 50 din ◀ Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 ◀ Telefon uredništva 30-866 i 26-516, uprave 30-866 ◀ Račun Poštanske štedionice br. 57.686
◀ Oglasi po ceniku ◀ Rukopisi se ne vraćaju ◀

Beograd, 15 januar 1938
God. IX ◀ Broj 2

Jahorina zove!..

Divne planine u okolini Sarajeva prekrivene su belim plaštom... Smučarski domovi oživeli su. Vredni sarajevski smučari marljivo neguju ovu korisnu granu telovežbe.

I Sarajevski Sokoli — smučari nisu zaostali za njima. Oni su ove godine razvili živu akciju. Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije poverio je Sokolskoj župi Sarajevo organizaciju VII saveznih smučarskih utakmica, koje će se održati 21, 22 i 23 o. m. na Palama i na Jahorini kod Sarajeva.

Jahorina je jedna od najlepših bosanskih planina, najidealniji predeo za smu-

čanje. Divna crnogorica, odlični tereni za sve vrste smučanja daju Jahorini alpski izgled. Udobni planinski domovi mogu da prime lep broj pristalica ove najzdravije grane telovežbe. Ko jedanput dođe na Jahorinu, osetiće sve njene čari. I kad se udalji od nje, čuje u dubini svoje duše njen zov...

U pomenute dane doći će na Jahorinu najbolji Sokoli — smučari da pokažu šta znaju. Sarajevo i njegova okolina oživeće još više. Divna Jahorina dobiće još svečaniji izgled.

Braćo i sestre, spremite se! Jahorina zove!...

Jahorina treba da postane centar jugoslovenskog smučarstva

(Povodom ovogodišnjih sokolskih utakmica)

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije poverio je Sokolskoj župi Sarajevo organizaciju VII smučarskih utakmica, koje će se održati na Jahorini i Palama kod Sarajeva 21, 22 i 23 januara o. g. Načelnništvo Sokolske župe Sarajevo preduzelo je odmah potrebne korake da ove utakmice uspeju što bolje. Odmah je obrazovan odbor koji je razvio živu akciju.

Na čelu odbora stoji poznati sokolski radnik, divizijski đeneral brat Miroslav Tomić. Svi funkcioneri i člano-

vi odbora marljivo i savesno vrše dužnost koja im je poverena. I Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije pomaže sarajevske Sokole u organizovanju ovih utakmica.

Dosada su, zahvaljujući predusretljivosti Zimsko-sportskog potsaveza, „Romanije“ i Oficirskog doma na Jahorini, obezbeđena mesta za spavanje na Jahorini. Na Palama će se također obezbeđiti konačište. Osigurana je i prehrana. Na nadležnim mestima preduzeti su koraci da se odobri potrebno

Rodendan Nj. Vel. Kraljice Marije

Nj. Vel. Kralj Petar II i Nj. Vel. Kraljica Marija

Kr. dvorski foto-atelje „Ronaj“, Beograd

Dne 9 o. m. Njeno Veličanstvo Kraljica Marija proslavila je Svoj trideseti-deveti rodendan.

Pridružujući se opštoj dubokoj ljubavi svega jugoslovenskog naroda, koju gaji prema svojoj uzvišenoj Kraljici, velikoj i uzoritoj Majci, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije u ime svega jugoslovenskog Sokolstva uputio je Njenom Veličanstvu Kraljici-Majci pozdravni telegram sledećeg sadržaja:

Njenom Veličanstvu Kraljici Mariji
Beograd

Vašem Veličanstvu, uzornoj i plemenitoj majci našeg prvog Sokola, Njegovog Veličanstva Kralja Petra II, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije upućuje svoja najtoplija čestitana povodom rođendana, sa željom, da dugi i srećno poživite za dobro Njegovog Veličanstva Kralja i obadva Kraljevića kao i za sreću naše mile otadžbine!

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije

otsustvo činovnicima-Sokolima, a da im se to ne računa u godišnji odmor. Zatražene su povlastice od 75% na železnicama. Naručene su veoma ukusne značke. Jednom rečju, učinjeno je sve da ova priredba bude na dostojnoj visini, kako to i dolikuje Sokolima.

Izbor Jahorine kao glavnog mesta gde će se vršiti VII smučarske utakmice Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije treba pozdraviti. Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije pokazao je ovim da vrlo dobro pozna mesta na kojima se s uspehom mogu vršiti ovakva takmičenja. Jahorina je, nesumnjivo, jedan od najlepših predela za smučanje u Jugoslaviji. Ona ni u čemu ne zaostaje za alpskim terenima, jer ima sve njihove odlike. U centru „Bosne ponesne“, u blizini metropole Drinske banovine, povezana zgodnim vezama, u-

krašena divnom crnogoricom, Jahorina ponosno diže svoju glavu da je „siv soko preletjeti ne može“...

Velika je šteta što ova divna bosanska planina nije odavno postala centar celokupnog jugoslovenskog smučarstva. Ona bi privukla mnogo više ljubitelja ove najkorisnije grane telesnog vežbanja iz najudaljenijih krajeva naše otadžbine. Nadamo se, da će to biti u najskorije vreme.

Za Jahorinu je najlepša reklama — njeno ime. Ko jedanput poseti ovaj bisser bosanskih planina, taj će uvek nastojati da ponovno tamo dođe. Onima pak koji nisu videli idealne lepote prirode ukazuje se prilika na VII smučarskim utakmicama Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije da ih vide i da na taj način ponesu neizbrisive utiske o Jahorini i njenoj okolini. — H. Č.

VII SMUČARSKÉ UTAKMICE
Saveza Sokola
Kraljevine Jugoslavije

21-22-23-1-1938

JAHORINA

506

Putevi naše renesanse

Težak je bez sumnje položaj svih dobronamernih ljudi u današnjici, a od svega najteži položaj jugoslovenskog javnog radnika. Njega razapinju teške sumnje i iskušenja; zapljuskuje ga tok neočekivanih događaja i pritište ceo splet izukrštenih prilika, u kojima se teško snalazi. I radi toga, u nekoj bezizlaznoj depresiji, on postaje sve više obeshrabljen, pometen, baš kada bi trebalo da je najpribraniji i najviše aktivan.

Zadatak njegov, kao skromnog javnog radnika, otežale su izvanredno uvećane odgovornosti. On to oseća, u punoj jasnoći. I neka duhovna muka i nemir ne daju mu stoga da do kraja ostane pasivan. Ali kako da se izrazi? Već po stoti put svaki dobronamerni javni radnik upućuje sebi to pitanje: kako, kojim putem i gde, u ovim poremećenim prilikama, da najbolje prinese svoj bol rada i žrtve, što ga duhuje narodu i otadžbini?

U tavorenju nimalo sjajnih dana i noći izgubljen je u mnogom smisao drugog, glavnog: nesebičnog zalaganja za ideale nacionalne. Na mesto toga, sve više, ispoljava se jedno stanje bez duha i morala. I kako onda, pod tim prilikama, da se naš javni radnik snađe i orijentise?

Jedino pouzdano uporište ostaje mu još narod: razuman, čist, svetao, bez senke u gledanjima svojim na život i svet; onaj narod, što je u svojim dubinama još uvek i human, i socijalan, i nacionalan. Tu se još uvek stiču mnogi moralno-etički kapitali, sveži i nenačeti. A oni nam, pre svega drugog, baš trebaju danas za našu nacionalnu renesansu.

Naš narodni život, danas, to je kao neka teško obolela „knežinica iz priče“. Njega neće moći da izleče ni silni, ni moćni, nego samo mudri. I treba, baš kao u priči, pregaziti bezbroj brda, reka i dolina, da se ti mudri nađu. A oni obično nisu nikad pri vrhovima: tu, do vrha, redovno su moćni i silni, ali oni mudri su na drugom mestu, u duhovnim dubinama narodnim.

Na sceni svakodnevnog života i u njegovom redu stvari pružaju nam se zato ubedljivi primeri. Pred nama, tako, ukazuje se tip čoveka današnjice, umišljenog, bahatog, okruženog konforom lagodnog življenja, što mu ga daje zajednica. Pa i pored toga, dovoljna je samo neka beznačajna stvar, možda neki neostvareni lični interes, ili neka nepostignuta grupa u činovničkoj karijeri, ponekad samo iz sujete i mode, pa da se taj naš čovek baci kamenom na zajednicu i na sve svoje rođeno i blisko. I samo to postaje mu dovoljan razlog, da odmah posumnja u svoju zajednicu, da mu ona ne valja i da prestane verovati i u Boga, i u Kralja, i u državu! Znak, bez sumnje, duboke moralne dekadanse.

A na drugoj strani jedan ceo, golem, radin svet, koji živi životom jada i čemera. To su robovi svoje zemlje i večni trudbenici na njoj. To je naš težak, sebar, čiji se lelek još ne začu, i ako tu crnu zemlju prevrće i natapa je svojim znojem, da mu samo dađe tvrd zalogaj hleba. On ne oduzima, nego unosi u svoju narodnu zajednicu. Pa pored svega toga, pored sve borbe za sam hleb nasušni, u njemu kipti jedan zdrav nacionalni moral. U njemu nikad ne gasne vera, duboka i skoro pobožna, u tu zemlju, u lepotu i snagu

njenu, u žuljeve rada njegovih ruku. I stoga on rasno, nepokolebivo, više od svijet nas, veruje i u Boga, i u u Kralja, i u državu. Za njega to su neprikosnovene svetinje, koje ni u kakvoj tegobi života ne mogu doći u pitanje. I nema toga, ko mu sme nešto kazati protiv njih!

Sa ovih živih i dobro očuvanih sfera, iz samog naroda, treba zato da otpočne naš preporod, naša renesansa. Preko gornjih slojeva društva, odozgo, to ne bi bilo moguće. Oni su se u znatnoj meri odrodili i od duhovnog i od socijalnog tla svoje zemlje, pa usled toga da se počne odozdo, preko širokih narodnih sredina, jer je tu rasna podloga i najjača i najbolje očuvana. I jer tu otkucava jedan život, koji pored sve konzervativne osnove, najviše je dinamičan i graditeljski.

Sve odista veliko i nacionalno, što danas imamo, nastalo je tim putem. Iz tih sredina narodnih, u onom sloju što je zemlji najbliži, potekli su oba puta osnivači naših dinastija. Iz njih je, pored mnogih drugih, izašao neumrlji Vuk, taj obnovitelj naše nacionalne kulture. A u mudroj kolaboraciji svega duhovnog, državničkog i viteškog, što je pritalo iz tih narodnih sredina, postignuto je u glavnom i delo našeg oslobođenja.

To je razlog da su i svi veliki umovi kroz našu istoriju osluškivali stalno glas i disanja svog naroda i rođene zemlje. Od svih sigurno ponajviše naš Kralj-Ujedinitelj. On je vrlo mnogo putovao, kako bi što bolje čuo taj glas i što dublje unišao u narodne dubine. Svuda je On u tom cilju bio: na izvorima reka, kraj seoskih vatri, sa skupovima oko manastira, ispred seoskih kuća i dvorišta. I svuda je tražio taj glas, da bi i On po njemu bio što bolji, pravedniji, dalekovidniji.

Na taj način On je sticao one snažne inspiracije za sva svoja stvaranja. I po njima, sa retkom mudrošću, zasnivao je svoje velike državničke i nacionalne koncepcije i stvarao velika dela. U tom prisnom, neprekidnom dodiru sa narodnom dušom, koja je kroz Njega i preko Njega progovarala, On je u velikim koracima pisao našu istoriju.

Poučeni tim saznanjem, tako bliskim i očevitim, treba i mi da svoj rad razvijamo u što tešnjem dodiru sa narodnom dušom. To je putokaz, to su putevi za sve prave narodne radnike. Nas zaokuplja danas jedna mučna stvarnost, čije zle posledice došle su u glavnom sa vrha; naša renesansa, zato, može i treba da dođe samo iz širine, sa dna. Tu široku liniju, na kojoj se ona treba da kreće, ne mogu joj dati neke formalne organizacije sa jednostranim političkim ciljevima, pa ni demagogija, ni partizanstvo. Sa tim se samo zaklanja pravi, istinski vidik narodni. Naša renesansa može poteći samo iz onog, što je duboko rasno i toplo: iz odseva duha i života narodnog. Iz zadružno-domaćinskih i moralno-etičkih njegovih oblika.

Kada se tako postavi problem, onda se tek vidi izlaz sa ovog bespuća, iz ove puste vetrometine. Još do nedavna, mi smo svoj slobodni život provodili u senci jednog velikog autoriteta. Bili smo u hladovini, razbaškareni, iza krupne figure Aleksandrove. On je, mesto nas, borio se, radio, mislio. I može se reći, bez mnogo brige sa naše strane, naučio nas da dariva gotovim situa-

cijama i svim dobrima svog vizionerskog duha i svog mukotrpnog života. Naučio nas tako, u mnogo prilika i nevolja, da nam svane, kada je bilo najteže, da se razbistre vidici, kada se ostajalo bez vere i nade.

Mi danas tog velikog autoriteta više nemamo. Pa ipak, kraj sve opore stvarnosti, mi opet očekujemo, da nam odnekud svane. Vreme je, da već jednom muški pogledamo prilikama u oči. I da, oslonjeni na svoju sopstvenu snagu, kažemo: nećemo više da nam tim putem ni svane! Nećemo ničeg više, što je darovano, nego što je proizašlo iz našeg vlastitog napora, iz teškog truda i žrtve. Ako bi danas drukčije težili, odvelo bi nas to samo u niz lažnih situacija i novih razočaranja. Danas taj autoritet može da nadomesti samo ceo naš narod. I stoga, Aleksandra treba danas tražiti u celom narodu. To neka bude geslo i parola svih dobronamernih ljudi.

Munib Osmanagić.

Visoko odlikovanje brata prof. dra Laze Popovića

Brat d-r Laza Popović, profesor medicinskog fakulteta u Zagrebu, odlikovan je prošlih dana ordenom Sv. Save I stepena sa lentom.

Našem mnogo poštovanom bratu d-ru Lazi srdačno i bratski čestitamo!

Pitanje izgradnje velikog reprezentativnog stadiona u Beogradu

Potrebno je da se o tome što pre donese definitivna načelna odluka

Ima već duže vremena, da je pokrenuto pitanje izgradnje jednog velikog reprezentativnog stadiona u Beogradu, koji bi služio za velike sokolske sletove, sportske priredbe i priredbe telesnovaspitnog značaja, naročito za one većeg stila, i uopšte za sve potrebe koje su u vezi s modernim telesnim vaspitanjem. Pored toga, takav jedan stadion imao bi da posluži i prigodom velikih nacionalnih svečanosti, priredaba i manifestacija.

Misao o neophodnoj potrebi jedne takve moderne i reprezentativne građevine koju bi imao da dobije Beograd kao prestonica sve više je nailazila na razumevanje, i u javnosti i kod mnogih kompetentnih faktora. Ona je čak s vremenom dobijala i svoje izvesne konkretne forme pa su u tome pogledu već istaknuta i nekoja gledišta, kako bi imalo to pitanje da se definitivno reši i pristupi njegovom što skorijem ostvarenju.

O tome je bilo u više mahova reči i u dnevnoj štampi, pa i na stranicama našega lista, u kome smo izneli i jedan konkretan predlog, na osnovu koga bi se moglo da pristupi ostvarenju te zamisli.

Svakako, najtemeljitiiju studiju toga pitanja dao je do sada brat d-r ing. Kosta Petrović u svojoj brošuri „Sokolski stadion u Beogradu“, koji je izgradnju velikog stadiona u Beogradu zamislio u sklopu jednog grandioznog Nacionalnog parka, koji bi bio podignut u etapama.

Tu osnovu brata d-ra ing. Koste Petrovića usvojio je sa svoje strane i Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije na sednici izvršnog odbora dne 12 februara 1937. Prema toj osnovi predviđeno je da se izgradi Nacionalni park, i to na prostoru koji obuhvata Kalemegdan, Donji i Gornji grad i veliko Ratno ostrvo. Nadalje je prema toj osnovi bilo predviđeno da se izgradnja tog Nacionalnog parka započne odmah, i to najpre podizanjem stalnog Sokolskog stadiona, na kome će se 1941 godine održati svesokolski slet. U svrhu ostvarenja ove zamisli bilo je zaključeno, da Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije sazove konferenciju svih zainteresovanih faktora o ovome pitanju, a u samom Savezu SKJ bio je obrazovan i posebni odbor eksperata, koji su za pomenutu konferenciju preduzeli da pripreme detaljno razrađeni elaborat.

Da je ovo pitanje bilo počelo da sazreva videlo se i po tome, što je uskoro iza te sednice izvršnog odbora Saveza SKJ, t. j. 11 februara 1937, tadašnji ministar za fizičko vaspitanje na-

Sednica izvršnog odbora Saveza SKJ

Dne 15 o. m., u 15 časova, održaće se u prostorijama Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije u Beogradu sednica saveznog izvršnog odbora.

† Dr. Karel Baksa

Bivši dugogodišnji primator grada Praga dr. Karel Baksa umro je 5 o. m. u 75 godini života. Pokojnik je bio jedna od najmarkantnijih figura u javnom životu Češkoslovačke Republike, koji je i kao borac po značaju mnogo pridoneo za oslobođenje svoje domovine. Od 1919 god. bio je načelnik grada Praga, a od 1922 god. nosio je istorijsku titulu primatora. Prošle godine je radi starosti i bolesti ostupio s toga mesta. Dr. Baksa bio je oduševljen Soko; njemu je Sokolstvo bila sinteza telesnog i moralnog vaspitanja. Kao primator Praga postavio se dostojno u red starešine Praškog Sokola dr. T. Černoga i starešine COS dr. J. Podlignoga, koji su pre njega zauzimali ovaj položaj. Pokojni dr. Baksa bio je veliki prijatelj naše zemlje i našega naroda, uz koji su ga vezivale i obiteljske veze, jer je njegova supruga g-đa Amelija iz ugledne jugoslovenske obitelji Jurković iz Opatije.

Slava mu!

Jahorina

roda d-r Josip Rogić predložio na sednici Financijskog odbora Narodne skupštine specijalni amandman. Finansijskom zakonu za god. 1937/38, kojim je trebalo da se od 1 aprila 1937 osnuje kod Državne hipotekarne banke fond za izgradnju državnog reprezentativnog stadiona u Beogradu pod imenom „Stadion Njegovog Veličanstva Kralja Petra II“, a na osnovu kod amandmana bi ministar financija bio ovlašćen da iz budžetskih rezervnih kredita za budžetsku godinu 1937/38 uplati u taj fond kod Drž. hipotekarne banke sumu od 5,000.000 dinara kao prvu ratu za ostvarenje izgradnje toga stadiona.

Iza toga ovo je pitanje ponovno palo u zaborav do nedavna, kada je bila u Predsedništvu vlade održana jedna informativna konferencija o ovome pitanju, ali koja nije donela nikakve konkretne odluke. I sada je ovo pitanje ponovno pokrenuto u javnosti i na nj se ovih dana osvrnula i dnevna štampa.

Neosporno je, da je pitanje izgradnje predloženog Nacionalnog parka kao i samog velikog stalnog stadiona u Beogradu jedno pitanje veoma krupno, koje traži ogromne investicije, pa se ne može da onako naprećac rešava. Ali da će se ono ipak jednom morati da prelomi i reši ovako ili onako, i to je van svake sumnje. Tu se otezanjem nimalo ne koristi stvari, već bi pre moglo da bude od štete, naime, kada pritisne vreme i kad se bude moralo što brže da radi. Stadion bi trebao da bude gotov još pre polovine 1941, da bi se na njemu mogle da održe velike svesokolske pa i druge nacionalne priredbe i svečanosti povodom punoletstva Nj. Vel. Kralja Petra II. A danas smo već u 1938, i mi vidimo da do danas o ovome pitanju zapravo nije ni došlo do jedne prave izmene misli između zainteresovanih faktora i strana. A gde li je tek njegova realizacija!

U momentu ipak bi moglo da se nešto korisna učini u prilog rešavanja ovog pitanja. To bi naime bilo, kad bi se u Finacijski zakon za 1938/39 ponovno uneo sličan amandman koji je bio predložen prošle godine. Ma izgledala ta suma možda i neznatna prema onoj koja bi se imala da angažuje za ostvarenje samog stadiona i dalje Nacionalnog parka — dakako, ukoliko bi misao o ovom poslednjem bila prihvaćena — ona bi ipak predstavljala najrealniju osnovu za daljnje rešavanje ovog veoma važnog i krupnog pitanja, koje nije samo pitanje Beograda, već i jedno kulturno pitanje cele naše zemlje a uz to i njenog prestiža kao moderne države. — S. Č.

Beograd treba da dobije dva grandiozna sportska stadiona

u vrednosti oko 50 milijuna dinara

Pod gornjim naslovom beogradske „Vreme“ donelo je u svom broju od 11 o. m. članak, koji ovde za informaciju naših zainteresovanih sokolskih krugova donosimo u celini, kako bi bili upoznati sa svim mišljenjima i predlozima o ovome pitanju, koja se pojavljuju u našoj javnosti.

Članak glasi:

»Ovih dana je u našoj javnosti opet pokrenuto pitanje građenja velikog reprezentativnog sportskog stadiona i tzv. sportskog parka, bez kojih se ne može ni zamisliti veći napredak sporta u prestonici. Fizičko vaspitanje danas zauzima sve vidnije mesto u javnom životu i postaje uplivan faktor u opštem vaspitanju jednog naroda.

Samim tim faktom ono postaje briga države i opštine i ulazi u red onih državnih i komunalnih problema, koji traže brzo i srećno rešenje. Beograd, kao prestonica Jugoslavije i veliki sportski centar naše zemlje, treba neminovno da ima nekoliko reprezentativnih sportskih objekata na kojima će se odvijati sve sportske manifestacije većeg stila i značaja i koji će ujedno poslužiti za reprezentaciju naše sportske snage i visokog shvatanja važnosti telesnog vaspitanja kod nas. Velika aktivnost koje ostale države, naročito Nemačka i Italija, pokazuju u građenju reprezentativnih stadiona i drugih sportskih vežbališta imala je uticaja i na naše uplivanne državne i samoupravne faktore, tako da se danas na toj strani oseća sve veći interes i spremnost da se pristupi skorom realizovanju ovih potreba.

U želji da izvestimo našu javnost o mogućnostima, broju, mestu, obliku i potrebnim sredstvima za izgrađivanje ovih sportskih objekata na području prestonice, obratili smo se inž. g. Aleksandru Krstiću, šefu otkosa za ulepšavanje i posumljavanje Beograda, da nam o tome da potrebne podatke.

Inž. g. Krstić, odlično upućen u ovaj problem, vrlo predusretljivo se odazvao našoj molbi i izneo nam je na koji način i kojim sredstvima bi se moglo najuspešnije i relativno najjeftinije rešiti ovo važno pitanje. Treba naglasiti da je ovo mišljenje saglasno sa onim koje je izneo u svojoj knjizi »Problemi uređenja Beograda i njegove okoline«, koja je vrlo dobro primljena u zvaničnim nadležnim krugovima.

PRESTONICI SU POTREBNA DVA STADIONA

U pitanju građenja sportskog stadiona, inž. g. Krstić rekao nam je:

— Pre svega treba naglasiti da je Beogradu potreban ne jedan već dva stadiona. Jedan od ovih bio bi olimpijski, normalnih olimpijskih dimenzija tj. malih, ali monumentalni i simboličan. Njegova veličina i lepota treba da bude u skladu sa snagom i veličinom države odnosno grada.

Drugi, velikih dimenzija, služio bi za sokolske, vojničke i druge nacionalne manifestacije. Ovaj drugi stadion, određen za masovne priredbe, imponovao bi više svojom veličinom, dok bi njegova građevna strana bila prostija, jednostavnija.

Vrlo je važna stvar u ovom pitanju izbor mesta. Pritom se mora voditi računa o tome koliko dotično mesto ima dobrih i rdavih strana i koje preovladuju. Tu se susrećemo i sa smetnjama, jer je bez toga nemoguće u varoškim konglomeracijama, naročito kad su u pitanju veliki kompleksni zemljišta, kao u konkretnom slučaju.

Tih prepreka, čisto tehničke prirode, ne treba se bojati, osobito kad se ima u vidu veličina i značaj zadatka. Obzirom na to sve te smetnje postaju manje ili više beznačajne.

GDE BI TREBALO IZGRADITI STADIONE

— A na kome mestu mislite da bi bilo najpodesnije podići ove stadione? — pitao sam g. Krstića.

— Mi se zalažemo da se Olimpijski stadion izgradi u Donjem gradu, i to u granicama velikog istočnog zida fortifikacionog sistema prema Dunavu i ušću Save, velike fortifikacije sa zapada i padine između Gornjeg i Donjeg grada. Potrebno je odmah napomenuti da dimenzije ovog prostora apsolutno isključuju izgradnju

sokolskog stadiona, dok je građenje olimpijskog potpuno moguće.

— U ovom drevnom ambijentu, značaju mesta i izvanrednom položaju taj stadion, u čisto situacionom pogledu, ne bi imao takmaka u svetu. Ovo gledište nije novo. Ono je predviđeno i u generalnom planu Beograda. I zaista, ako se razmotri to predloženo mesto sa svih tačaka gledišta i analizira, može se doći do ovih zaključaka:

POVOLJAN SMEŠTAJ STADIONA

1) Da se ovaj teren topografski daje idealno iskoristiti za ovaj cilj, jer padina između Gornjeg i Donjeg grada može da posluži za glavno gledalište, tj. kao prirodna tribina i da time pojedini izvođenje cilja;

2) sa gledišta geografskog položaja mesto je idealno. To je mesto jedna značajna tačka na karti Evrope. A i njegov smeštaj prema glavnim tačkama sveta dobro odgovara nameni. Mesto je zaštićeno od vetra (košave) a blizina vode donosi mu svežinu;

3) u pogledu saobraćaja — što je vrlo važno radi brze koncentracije i brzog razlaženja masa — ne može se zamisliti bolje mesto.

Prilazi i pristupi su već gotovi. Dva kolska prilaza s jedne i druge strane na novom bulevaru Vojvode Bojovića — spojnice Zemuskog i Pančevačkog mosta — već postoje, dok bi treći dolazio direktno iz grada i služio za izlazak zvaničnih pretstavnika. Uz to ima bezbroj pešačkih prilaza kroz Kalemegdanski park i Grad. Železnički i vodeni prilazi su takođe odlični. A to znači da investicije u tu svrhu nisu potrebne, što znatno pojedinstinjuje posao.

Međutim, drugi zahtev koji se polaže kad je u pitanju građenje stadiona i sportskih vežbališta je da ista budu udaljena od grada. Ali iako se ovo mesto nalazi tako reći kraj same varoši, ipak ono udovoljava i ovom zahtevu, jer je izolovano od grada Kalemegdanskim parkom.

Izgradnjom stadiona na ovom mestu bilo bi ujedno rešeno i pitanje uređenja same padine između Donjeg i Gornjeg grada na arhitektonski način i to se rešenje samo sobom nameće.

Sve ovo, naravno, uz pretpostavku da se beskompromisno sačuvaju starine tj. istorijski objekti u Donjem gradu.

— Koliko bi trebalo da primi gledalaca takav olimpijski stadion?

— Svakako 50.000 ljudi, a po mogućnosti i više. To zavisi i od visine i popularnosti sporta u zemlji. Ali da iznesem još neke pogodnosti ovog mesta.

Prostor između srednjovekovnog istočnog zida i Vobanovog fortifikacionog sistema mogao bi korisno da posluži kao zborišta.

I pored toga što ovo mesto već po samoj konfiguraciji tla pruža mogućnost za jeftiniju izgradnju, dakle uštedu, ne treba zaboraviti da je izgradnja ovog stadiona skopčana sa većim materijalnim žrtvama, jer stadion mora biti monumentalan.

GDE BI SE PODIGAO DRUGI, SOKOLSKI STADION

— Drugi stadion, koji bi služio za sokolske vežbe, revij trupa i druge nacionalne manifestacije trebalo bi da bude sagrađen na Donjem banjičkom polju, jer to mesto ima već idealan pristup a zadovoljava i druge zahteve. Tamo već postoje tribine za revij trupa, koje bi trebalo samo proširiti. Ova bi tribina ostala kao centralni deo budućih velikih tribina, koje bi mogle da prime impozantnu masu od 40—45.000 ljudi. Na taj način bi izgradnja ovog stadiona bila znatno jeftinija. Za potpunu izgradnju bilo bi potrebno još oko 16 miliona dinara. Tako bi se o jednom trošku pored sokolskog stadiona rešilo i pitanje mesta za vojne smotre, autodrom i druge manifestacije javnog značaja.

Izgradnjom ovih stadiona ne bi ipak bili rešeni svi problemi koji se javljaju u vezi sa sportom, odnosno telesnim vaspitanjem, ali bi bio svakako udaren kamen temeljac u stvaranju boljih uslova za njihov razvoj i napredak.

Postoje još mnoga pitanja iz tog domena, kao: podizanje škole za fizičko va-

spitanje i vežbalište za razne sportske discipline, ali sve to iziskuje manje sredstava nego izgradnja ovih stadiona.

Pogrešno je mišljenje, koje se je odomaćilo u našoj sportskoj javnosti, da rešavanje ovih problema treba ostaviti isključivo privatnoj inicijativi u sportu kao što je to do sada bilo. Danas, u modernim državama fizičko vaspitanje se smatra kao i svaka druga javna stvar i njeno podizanje i organizovanje je briga i dužnost državnih i samoupravnih tela, jer sport i telesno vaspitanje uopšte ne služi samo za razonodu nego i kao pomoćno sredstvo narodne odbrane.

Time se, naravno, ne isključuje saradnja privatne inicijative, ali je ona sama nedovoljna da ostvari sopstvenim sredstvima potrebe koje se nameću.

— Mi smo se u svoje vreme zalagali za izgradnju sportskog parka na Adi Ciganliji, koji bi mogao da obuhvati igrališta za sve sportske discipline koje se kod nas neguju. To mesto na Adi Ciganliji bi odlično odgovaralo svrsi, jer je udaljeno i izolovano od varoši i prostor je vrlo velik, tako da bi se polovina mogla iskoristiti za sportske a druga polovina za luksuzne zgrade, hotele, zabavni park i t. d.)

Osim toga mesto je idealno za vodene sportove. Površina Ade Ciganlije iznosi 294 hektara. Tu treba dodati još 18% vodene površine. Dakle, odlični uslovi. Kad se uzme u obzir savremena težnja da se fizičko vaspitanje gradskog stanovništva obavlja u prirodi i da se u tom smislu sportski centar uvrsti u red objekata koji pripadaju zelenom pojasu grada, onda se ovo mesto može smatrati i sa te strane kao srećno izabrano.

Jedina prepreka za Adu je da je to zemljište plavno i da je potrebno mnogo novčanih sredstava da se izvrši ameliioracija. Ta zapreka, međutim, otpada, jer ova ameliioracija mora inače da se izvrši zbog državnog zimovnika, koji će se tu izgraditi. U vezi sa tim radovima dobiće se još u prostoru, jer će Mala Ada nestati nasipanjem, a duž Ade Ciganlije će se podići odbranbeni nasip. Sava prema Čukarici će biti zatvorena, tako da će se u nastalom kanalu dobiti odlična veslačka staza sa mirnom vodom. U tu svrhu (ameliioraciju) Opština će utrošiti samo milion i po umesto jedanaest miliona, koliko je potrebno utrošiti za melioraciju Ade Ciganlije. A da taj prostor koji ima Ada Ciganlija treba kupiti negde u okolini Beograda, trebalo bi oko 60 miliona dinara.

Nismo protivnici građenja lokalnih odnosno kvartovnih sportskih vežbališta, ali ako se želi moderan sportski park treba mnogo veći sportski prostor, kao što je ovaj na Adi. Bez intervencije države ili opštine privatna inicijativa neće moći da izgradi bolja sportska postrojenja i objekte do ona jataganmalskog karaktera kakvih danas ima najviše. Zato izgradnja tih velikih reprezentativnih sportskih objekata otsada mora biti dužnost i posao države i samoupravnih tela, jer su ona za to najviše pozvana.

KOLIKO BI STAJALA IZGRADNJA STADIONA

Iz ovih izlaganja g. Krstića vidi se da su najpovoljnija mesta za izgradnju velikih sportskih stadiona ona u Donjem gradu i na Banjici a da bi Ada Ciganlija najbolje odgovarala za smeštaj sportskog parka, bez kojeg se danas ne može ni zamisliti jedna evropska prestonica. Sa 16 miliona bi se postojeći stadion na Banjici mogao pretvoriti u veliki sokolski stadion, dok bi izgradnja monumentalnog olimpijskog stadiona — po predračunu stručnjaka — stajala oko 30—35 miliona dinara. Dakle ukupno za 50 miliona dinara Beograd bi dobio veličanstvene sportske stadione sa kojima bi se mogao s pravom da ponosi.

D. N. K.

KALENDARIC SOKOLSKE OMLADINE ZA 1938

Izišao je iz štampe Kalendaric sokolske omladine za 1938, koji je uredio I zam. starešine Saveza SKJ brat E. L. Gangl, a koji je izdala Jugoslovenska sokolska matica. Kalendaric je lepo opremljen i ilustrovan te je veoma prikladan za našu najmlađu sokolsku braću. Cena mu je Din. 2.— i naručuje se također kod Jugoslovenske sokolske matice u Ljubljani.

X
SVESOKOLSKI
SLET
u Prahu 1938

ZIMSKIE SLETSKE IGRE

Sletske zimske igre članstva, koje će se održati u Tatrama, približuju se. Svi pripremni radovi na mestima, gde će se održati takmičenja u punom su jeku. U takmičenjima za prvenstvo Saveza slovenskog Sokolstva učestvovali osim češkoslovačkih također i jugoslovenski i poljski Sokoli kao i bugarski Junaci. Načelnikstvo ČOS izabralo je svoje najbolje takmičare, sa kojima se održavaju tečajevi, a posle završenih tečajeva održaće se izbirna takmičenja. Takmičari u spustu imali su tečaj od 26 decembra 1937 do 2 o. m. u Krkonošima. Sada (od 9 do 16 o. m.) imaju svoj tečaj isto tamo i takmičari u trčanju. Takmičari za skokove sastaće se tik pred održavanjem ovih igara i vežbaće na Jarolimkovom mostiću na Štrbskom Plesu, gde će se održati i takmičenje. U okviru zimskih igara održaće se također i takmičenja vojnika. Za boje češkoslovačke vojske u ovim takmičenjima boriće se vojnici 1 i 2 brdske brigade. Ovom prilikom prirediće se komemoracija prvom inspektorju češkoslovačke vojske pok. dr. J. Šajneru. Sletska takmičenja naraštaju održaće se 26 i 27 februara o. g. u Valoškom Meziržiću, i to u trčanju na 6 i 8 km., u slalomu na 2 km. i u skokovima. Prijave se zaključuju 20 februara o. g. Ministarstvo češkoslovačkih železnica odobrilo je sledeće popuste: članstvu i naraštaju sokolskih društava, kao i članstvu inostranih gimnastičkih društava 50%, a jugoslovenskim poljskim i bugarskim takmičarima 75%.

RAZNE SLETSKE VESTI

Sletske organizatorni aparat stupio je u novu godinu potpuno spreman da izvede veliku zadaću koja ga čeka. Sav rad na sletskim pripremanama savršeno je organizovan u više od dvadeset odbora i otkosa, na čijem čelu stoje najposposobniji članovi, koji su stekli bogata iskustva na prošlim sletovima. Broj saradnika u pojedinim osecima iz dana u dan raste, osobito u redateljskom, nastanbenom, gospodarskom, informacionom i zagranničnom otkosu. Ali rad koji treba da se u tim osecima izvrši toliko je opsežan, da još uvek nedostaje saradnika.

Od sokolskih društava već se vraćaju upitni arci, prema kojima se može već sada zaključiti, da će po broju članstva, naraštaja i dece X svesokolski islet daleko nadmašiti sve dosadašnje sletove. Za srednjoškolske igre već do sada prijavljeno je 26.000 učenika. U sletske pak dane u Prag će doći oko 15.000 dece, 35.000 naraštaja i preko 100.000 članova i članica. Ako se ovim brojkama doda još veliki broj učesnika koji se očekuje iz inostranstva, to će nastanbeni otek prema tome imati jednu od najtežih zadaća, jer će morati da vodi brigu o nastanbi za više od 200.000 osoba.

Organizacija nastanbe je u rukama centralnog nastanbenog otkosa, pod kojim deluje oko 30 nastanbenih podotseka kod sokolskih društava Velikog Praga. Za nastanbu učesnika služiće sve praške škole, sve slobodne dvorane i vežbaonice i t. d. Već se rezerviraju sobe po hotelima, a uskoro će početi akcija za obezbeđenje privatnih soba. Centralni nastanbeni ured vodiće kartoteku svih soba kojima će raspolagati. Za zajednička konačišta nabavljeno je 100 vagona slame s kojom će se napuniti 100.000 slamnjača. Sokolska omladina imaće svoju nastambu na samom sletištu, i to na spratovima iznad garderoba. Pitanje nastanbe zaista je velika i teška zadaća, ali će Sokolstvo sigurno i ovu zadaću uspešno savladati, kako je to bilo i na dosadašnjim sletovima.

Za vreme sleta i vanjski izgled Praga biće naročito svečan. Savez češkoslovačkih društava za polepšanje grada pripremio je opsežan nacrt prema kome će se ukrasiti sav grad. Ovaj će savez

nadalje putem štampe i radio dati u pute za ukrašnje kuća, prozora i t.d., a raspisaje i posebne nagrade za naročito uspele dekoracije prozora, balkona i izloga cvećem i drugim ukrasima. U ovome pogledu zamoljena su za

SLETSKE ZNACKE

Članska

Naraštajski

Dečja

saradnju i udruženja vrtlara, kućevlasnika, zatim javni uredi, banke i t.d. Posebna pažnja posvetiće se dekoraciji železničkih stanica.

Zanimanje za slet zaslugom odlične propagande iz dana u dan je sve veće i veće. Od svih država svakako će na ovome sletu biti najjače zastupana Jugoslavija, iz koje se računa, da će na slet doći oko 10.000 učesnika. Sve češkoslovačke novine i sokolski listovi donose opširne izveštaje o jugoslovenskim pripremama za Prag. Novine pišu, da Jugosloveni uopšte više ne smatraju gostima, jer se oni na sletovima u Pragu primaju kao svoji i osećaju kao kod svoje kuće. Zato se u Češkoslovačkoj svi naročito raduju dolasku na slet braće Jugoslovena.

Američki Sokoli javljaju, da je broj prijavljenih za slet tako velik, da su morali pored predviđene tri ekspedicije organizovati još i četvrtu, koja će poći iz Nju-Jorka 22 juna sa parobrodom „Kvin Meri“.

I učešće Češkoslovaka koji žive u Nemačkoj biće na sletu također veliko. U oktobru i novembru prošle godine posetio je Nemačku član propagandnog sletskog oteka brat dr. Jan Sedlaček, koji je održao u krajevima gde žive Nemci 25 predavanja, a u Drezdenu, Lajpcigu, Hamburgu, Manhajmu, Berlinu, Augsburgu i Minhenu pokazao je također i film poslednjeg svesokolskog sleta, koji je pobudio tako veliki interes, da će se ovaj film prikazivati u Nemačkoj još 6 meseci,

U Nizozemskoj, u Hagu, predavao je o Sokolstvu uz film svesokolskog sleta iz 1932 docent univerziteta u Lajdenu dr. Reijis, koji će slična predavanja održati i u svim drugim većim gradovima Nizozemske, iz koje se očekuje da će na slet doći veliki broj gimnasta.

Belgijanci se spremaju za Prag sa dva posebna voza, i to jedan voz s mladim gimnastičarima, vežbačima, koji će ostati u Pragu 8 dana, i jedan voz sa starijim gimnastičarima i njihovim porodicama. Oba voza spojiće se u Marijinim Laznima i stići će u Prag zajedno.

Iz Paragvaja javljaju, da će na slet doći zastupnici vojničke škole za fizičko vaspitanje, koji će se tom prilikom upoznati sa Sokolstvom i sokolskim metodama vaspitanja.

Glavni sletski odbor stalno prima sa svih strana sveta pisma, u kojima se moli za informativni i propagandni materijal o X svesokolskom sletu, koji će sudeći po svemu biti jedna od najgrandioznijih priredaba, koje su uopšte do sada održane.

Sletski plakati, čiji je nacrt izradio akad. slikar K. Minarž, štampaće se u veličini 120×185 cm u ofset-tisku u pet boja, i to u ogromnoj količini primeraka.

„SOKOLSKI VJESTNIK” ČOS

Prvi novogodišnji broj „Sokolskog vjestnika” ČOS, koji je izišao s tehničkom izmenom naslova, donosi na prvoj strani novogodišnji proglas predsedništva Češkoslovačke obce sokolske svoj braći i sestrama. Među ostalim bogatim gradivom, ilustrovanim mnogim dobrim slikama, list dalje donosi: članak primatora grada Praga dra Petra Zenkla, u kome oduševljeno poziva na slet u Prag sav narod, zatim članak brata E. L. Gangla pod naslovom „Jugosloveni, na slet u Prag!”, u kome se evociraju pojedini značajni sokolski i nacionalno-politički događaji od prvog svesokolskog sleta u Pragu godine 1882 do današnjih dana i pobeđonosni razvoj Tirševe sokolske misli, zatim biografske reminiscence na dva jubilarca, sokolska veterana i zaslužna radnika, brata Emanuela Drobila i dr. Františka Zakavca, članak sestre Vokačove o narodnim plesovima prigodom X svesokolskog sleta, članak brata B. Havela o takmičenjima za prvenstvo Saveza slovenskog Sokolstva u Novom Sadu, kao i brojne vesti iz sokolskog života i vesti o X svesokolskom sletu te izveštaj o poslednjoj sednici predsedništva ČOS.

Jeste li poslali pretplatu za sokolske listove?

Iz načelnništva Saveza SKJ

Zaključci zborna župskih načelnika u Novom Sadu

Na zboru župskih načelnika, održanom 18 decembra 1937 u Novom Sadu, doneseni su sledeći zaključci:

1. Smučarske utakmice kao i utakmice u ostalim pojedinim granama treba održati svake godine. Načelnništvo, odnosno zbor župskih načelnika, rešavaće, koje će se od utakmica u jednoj godini održati. S tim u vezi zatražiće se od uprave Saveza da izmeni odluku od 4 i 5 septembra 1937 g.

2. Na predlog brata Fazanovića, načelnika Saveza poljskog Sokolstva, zaključuje se: da se načelništvu SSS predloži, da se umesto dosadašnjih sveslovenskih utakmica u odbojci i ostalim granama uvedu međusavezne utakmice.

3. Da se živo poradi na širenju prednjačkog lista „Soko” i da se u tu svrhu župskim načelništvima pošalje veći broj čekovnih uplatnica.

4. Utakmice SSS u lakoatletskom petoboju održaće 1938 god. Savez SKJ. Mesto održavanja ovih utakmica odrediće načelnništvo Saveza SKJ.

5. Da se ozbiljnije radi na socijalnom vaspitanju. Akcija socijalnog staranja da se organizuje tamo gde zato ima potrebe.

6. U 1938/39 god. održaće se savezne smučarske i plivačke utakmice.

7. Načelništvu Saveza stavlja se u dužnost da kod savezne uprave izdejstvuje pomoć za odlazak članova sokolskih četa u Prag.

8. Da se traži od savezne uprave, da u budžetu za 1938/39 g. izmeni stavku „Pomoć župama” u visini od 560.000.— Din. u stavku „Za rad župskih načelnštava:”

1) tečajevi za društvene prednjake;
2) za vođe sokolskih četa;
3) za društvene načelnike;;
4) za obilazak jedinica,
i da se o slanju novca uvek izvesti i načelnništvo župe.

9. Da muški naraštaj ide na svesokolski slet u Prag u dosadašnjoj svečanoj odori (kratke gaćice, crvena košulja, kapa bez pera, crne čarape i crne cipele).

10. Novu odoru za muški naraštaj odrediće sledeći zbor župskih načelnika na osnovu predloga koji će izraditi načelnništvo Saveza.

11. U Pragu na svesokolskom sletu vežbaće muški naraštaj u novom vežbačkom odelu (crvene gaćice i bela majica).

12. Na svesokolskom sletu u Pragu obavezno se nastupa sa sletskim vežbama brata Kovača.

13. Župska načelnštva dostaviće načelništvu Saveza predloge u pogledu odlaska našeg članstva u Prag, kako bi se postigao što veći broj vežbača i kako bi se što bolje održala disciplina.

14. Da se pravilnik o putujućim prednjacima predloži narednom zboru župskih načelnika na odobrenje.

15. Načelništvu Saveza da objavi o kružnicom, da po „Organizaciji” i Statutu sav tehničko-vaspiti rad u sokolskim četama i nadzor nad istim spada isključivo u delokrug župskih, odnosno društvenih načelnštva.

PROGRAM RADA ZA TAKMIČARE ZA MEĐUNARODNO TAKMIČENJE U PRAGU

Za takmičare koji će učestvovati na međunarodnom takmičenju u Pragu o g. predviđen je sledeći program rada:

20 februara: I. Izbirno takmičenje u Ljubljani:

a) obavezne vežbe na spravama (parcijalno glasom priloga);
b) obavezna prosta vežba (cela);
c) skok u vis (bez daske);
d) vežbe na konju u šir (osim obavezne vežbe za Prag);

1.) 5 kola odbočno u levo — prelaz sa d. na prednju hvataljku, 1. na vrat i 5 kola odbočno u levo;

2. isto u drugu stranu;
3. 5 strigova (visokih) lakših;
4. 5 strigova (visokih) težih;

28 marta: II. Izbirno takmičenje u Ljubljani:

a) sve obavezne vežbe (cele);
b) skok u vis;

c) bacanje kugle (napraviti kožnu kuglu i napuniti olovnom sačmom da se mogu bacati i u sali).

1. maja: III. Izbirno takmičenje u Ljubljani radi definitivnog izbora vežbača za zajednički trening (12—15 vežbača).

10 maja do 20 juna: Zajednički trening i odlazak u Prag na odmor do utakmice pod strogim nadzorom i disciplinom.

(Zajednički trening ili u Pragu ili u Ljubljani).

Osim toga održavaće se sastanci u centrima: Ljubljana — Narodni dom, i Beograd, i to do 15 III svake druge nedelje, a od 15 III do 1 V svake nedelje.

Prvi sastanak u nedelju 23 januara o. g.

Radi organizacije sprovođenja ovog programa, svi vežbači koji žele da učestvuju, trebaju da pošalju svoje prijave sa tačnim adresama najkasnije do 20 januara o. g. načelništvu Saveza SKJ.

Povlastice na železnicama radi treninga i izbirnih utakmica neka društva traže preko župe.

JUGOSLOVENSKI SOKOLSKI KALENDAR ZA 1938

U nakladi Jugoslovenske sokolske matice u Ljubljani (Narodni dom), izišao je Jugoslovenski sokolski kalendar za 1938 g. Kalendar, koji je malog zgodnog džepnog oblika, ima sledeći sadržaj: kalendarski deo, rodoslovlje našeg Kraljevskog Doma i Kraljevsko Namesništvo, zatim mnoge korisne podatke za praktičnu upotrebu, kao poštansku tarifu i t.d., članak brata E. L. Gangla „Jugosloveni, na slet u Prag!”, članak brata V. Švajgara „Za konsolidaciju naše organizacije”, članak pod naslovom „Izvanredno važno pitanje”, sokolsku kroniku, pregled organizacije Saveza slovenskog Sokolstva i Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, sokolskih župa, okružja, društava i četa, statističke podatke o Sokolstvu Saveza SKJ, te organizacijski pregled ostalih slovenskih sokolskih saveza. Kalendar je ilustrovan sa više uspešnih slika.

Kalendar je uredio brat Verij Švajgar. Cena mu je Din. 7.— i naručuje se kod Jugoslovenske sokolske matice, Ljubljana.

Učesnici i nastavnici saveznog muzičkog, lutkarskog i pozorišnog tečaja, održanog u Novom Sadu od 30-XII-1937 do 4-I-1938

Naši pokojnici**† Brat Ivan — Janko Prižnić**

Dana 29 XII pr. g. preminuo je jedan od prvih i najboljih sokolskih radnika u Blatu na Korčuli, brat Ivan-Janko Prižnić.

Još u prvim početima prilikom osnivanja Sokolskog društva u Blatu brat Janko bio je među sokolskim redovima. Bio je jedan od onih koji su osnovali Hrvatski Sokol i već tada se isticao svojim radom i svojim širokim pogledima na veliku budućnost našeg jugoslovenskog naroda. Kada je u našem društvu bila osnovana sokolska glazba, on je postao njen pročelnik, koju je dužnost vršio dugi niz godina, sve do svetskog rata. Nakon ujedinjenja, u obnovljenom Sokolskom društvu, radio je i ulagao sve sile za napredak Sokolstva. Istakavši se vidno svojim radom i kao jedan od najboljih došao je zatim na čelo društva kao starešina, koju je dužnost obavljao nekoliko godina. Kao jedan od najtrezvenijih ljudi našeg mesta bio je dugi niz godina i predsednik općine, u kome je svojstvu osobito pažnju posvećivao Sokolskom društvu obilno ga pomažući u svakoj prilici. Sve do poslednjih dana svoga života sa velikim interesom pratio je rad Sokolskog društva.

Smrću brata Janka izgubilo je Sokolsko društvo Blato jednog svog uzornog brata, sokolskog borca i velikog Jugoslavena, a samo mesto jednog od prvih svojih građana i k tome i jednog od i onako malobrojnih narodnih guslara.

Neka je večan pomen i laka jugoslovenska zemlja bratu Janku, koju je tako iskreno ljubio!

M. M. B.

Telesno vaspitanje u svetu**Velike pripreme gimnastičara za međunarodno takmičenje u Pragu o. g.**

Već više puta izvestili smo u našem listu o pripremama koje se čine kod pojedinih gimnastičkih organizacija raznih nacija za međunarodno takmičenje za svetsko prvenstvo, koje će se održati prigodom X svesokolskog sleta u Pragu o. g. Interesovanje za ovo takmičenje u međunarodnom gimnastičkom svetu je neobično veliko, pa nije ni čudo što su razni gimnastički savezi upri sve sile, da bi njihove reprezentativne vrste bile što bolje i spremnije sastavljene.

Ovom međunarodnom susretu gimnastičara u Pragu ove godine posvećuju i neki naši dnevni listovi veliku pažnju, iznoseći u svojim stupcima o tome mnoge zanimljivosti. Tako su ovih dana zagrebačke „Novosti“ posvetile ovom međunarodnom takmičenju čitav članak, koji je napisao pod šifrom urednik lista brat **Mrvoje Macanović**, naš poznati sokolski radnik, jedan od naših najvršnjih poznavaca sporta i telesnog vaspitanja uopšte.

Mi stoga prenosimo ovaj članak, jer je vredno da se njegovim sadržajem upoznamo i naši sokolski redovi.

Članak, koji je napisan pod naslovom „Svetsko prvenstvo gimnastičara u Pragu 1938. — Spremanje naših i raznih drugih izabranika“, glasi:

— Svi gimnastički savezi su započeli s pripremama istaknutih gimnastičara za međunarodne utakmice za svetsko prvenstvo 1938 u Pragu. Spremanje je skoro u svima državama povereno bivšim istaknutim gimnastičarima, i gimnastičari su po mogućnosti koncentrisani u vežbačkim središtima, za njih se priređuju utakmice i prema postignutim bodovima se prave zaključci o mogućnosti plasiranja u Pragu.

Neki gimnastički savezi priređuju i međunarodne utakmice sa stranom momčadi i tom prilikom probaju nove borbe u svojoj momčadi. Ti susreti su za borcu od velikog značaja, osobito u duševnom pogledu i predstavljaju odlično spremanje za konačni susret u Pragu.

Nemci, koji su inače zadovoljni s programom praških takmičenja, imali su lanijske godine susret s Fincima i Mađarima. U oba slučaja su pobedili, što im je bez sumnje dalo jak podstrek za Prag. Sada se intenzivno spremaju za majstorsko takmičenje, na kojem će definitivno odrediti svoju momčad za Prag.

Švajcarci se dugo nisu mogli odlučiti da li da sudeluju u praškom tak-

mičenju. Njihov gimnastički savez nema baš mnogo materijalnih sredstava, jer se članovi regrutiraju iz srednjih i siromašnih slojeva stanovništva. Za izabrane borce su odredili centre Basel, Bern, Cirihi i Ženevu za zajedničke nedeljne vežbe.

Finci imaju veliku sreću u tome što su njihovi glavni borci zaposleni ili u Helsinkiju ili Viborgu, gde zajednički vežbaju. S obzirom na to, da se ne žale ni na težinu takmičarskih vežbi ni na skalu bodova, izgleda da su i oni s programom zadovoljni. Zasad im samo ne konvenira datum praškog susreta, jer će u junu imati u Helsinkiju svoje sletske svečanosti. U martu se njihovi borci takmiče za prvenstvo saveza.

I Talijani se brižljivo spremaju. Pregovaraju o susretu s Nemačkom i Švajcarskom. Neki njihovi vežbači se odlikuju u svestranosti, tako da će imati tim visokog standarda.

Mađžari, koji su pobedili tim austrijskih kršćanskih turnera, imaju istu pogodnost kao i Finci, jer su svi članovi tima u Budimpešti.

Francuzi su se od svog nastupa u Berlinu znatno popravili, te se može očekivati, da će se i u Pragu bolje plasirati.

Tim austrijskih turnera, koji se u Berlinu prvi put takmičio, nema snage u lako atletici.

Ne miruju ni Luksenburžani, Holanđani i Belgijanci, čiji timovi će uzajamno konkurirati. Luksenburžani nameravaju da pozovu nemački olimpijski tim, a Holanđani će kao svake godine, tako i ove pozvati nekog istaknutog švajcarskog vežbača, kojem će poveriti treniranje odabranog tima.

Posebnu grupu čine Sokolski savezi Češkoslovačke, Poljske i Jugoslavije i Junački savez Bugarske, koji će svi poslati svoja odeljenja na utakmice za svetsko prvenstvo 1938 koncem juna u Prag. Čehoslovaci imaju veliku sreću da im je olimpijsko odeljenje iz 1936 godine iz Berlina potpunoma na okupu: Hudec, Kolinger, Povejšil, Gajdoš, Lefler i Petraček sa dva zamenika (Novotni i Vitula) predstavljaju već sada jaku i staloženu reprezentaciju. Utakmice za sveslovensko prvenstvo, koje su održane pre tri tjedna u Novom Sadu pokazale su da Jugoslavija još nije našla svoju najbolju i najjaču osmoricu vežbača. Odeljenje sastavljeno od Gregorke, Vadnava, Pristova, Buđe, Ku-

jundžića, Skrbinšeka, Vukićevića i Strgara nije ono najbolje što naš Savez može spremati. Makar su Grile i Merzlikin ozleđeni i duže vremena žalibože neće moći sudelovati na tako teškim utakmicama, još su od vrlo dobrih Forte, Primožić, Stukelj, pa Malnarić, Antosijević, Pustišek, Rumončić, Zupančić itd. Između 20 najboljih vežbača Jugoslavije treba izabrati najbolju osmoricu, a svima treba pružiti što bolje uslove za spremanje. To je zadaća Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, koliko načelnikstva toliko i uprave, koja je u punom opsegu odgovorna za naš uspeh na svetskom prvenstvu 1938 u Pragu.

Naši su vežbači rasparčani u nekoliko centara: Ljubljana, Maribor, Jesenice, donekle Zagreb, pa Zemun, Beograd i Subotica imaju kandidate za reprezentativno odeljenje. Dok neka središta imaju po nekoliko vežbača i dorasle učitelje, dotle druga imaju osamljene pojedince, bez nastavnika i specijalizovanih vođa. Zadatak je zato osobito složen i — skup. Ali svakako treba mnogo učiniti i sve uložiti što je potrebno da se naši najbolji vežbači skupe, izaberu stvarno najbolji, sastavi šire odeljenje od deset vežbača, koji će onda s vodom otići na šest nedelja pre početka svetskog prvenstva u Prag, gde će se od 15 maja do dana utakmice sve četiri slovenske sokolske organizacije Češkoslovačke, Poljske, Bugarske i Jugoslavije skupno spremati za utakmice za svetsko prvenstvo. Bilo bi osobito korisno za naše takmičare kada bi, kao i njihovi najbolji protivnici Nemci, Švajcarci, Finci, Talijani i Mađžari, još pre svetskog prvenstva upoznali sve svoje glavne protivnike. I to tako, da naši najbolji stručnjaci posete njih, i da njihovi najbolji vežbači dođu k našima. To se mora učiniti, da zaustavimo naše nazadovanje. — H. M.

NEMAČKI GIMNASTIČARI U RUMUNJI

Nemačka vrsta, koja se nedavno takmičila u Budimpešti sa mađžarskim gimnastičarima, pošla je zatim na turneju u Rumuniju, gde je nastupila u Hermanstatu i Bukureštu s odličnim uspehom. U Bukureštu nemački gimnastičari bili su gosti nemačkog gimnastičkog društva. Rumunski gimnastičari primili su svoje nemačke drugove s velikim simpatijama.

Iz naših župa**NARASTAJ SOKOLSKOG DRUŠTVA SPLIT**

Neki dan uдем u prednjačku sobu društva. Puna naraštajaca. Ustali, pozdravili. Kažem da produže, a oni zaista produžiše još dugo i dugo. A šta rade? I za njih je završetak godine, i oni stoje pred glavnom skupštinom, pa ako baš oni i neće biti sami tamo, ali biće njihov vodnik, pa brat načelnik — a ovi trebaju uvek nekih podataka, postotaka i sve to mora biti tačno. Po poslednji put

srađuju kartoteku, koju sami vode, pre gledavaju i sve mesečne statistike, koje opet sami vode, izračunavaju one nerazumljive brojke o nekim hiljadama vežbača, iako ih po kartoteci u muškom naraštaju ima 94. Da — Sokolsko društvo Split ima 94 naraštajca. Gledam polazak vežbi; ni traga onom što oni van Splita smatraju nekom splitskom bolešću. Polazak vežbi uporno se primiče 100%. Vidi se, kategorija kod koje je vršena grdna selekcija. Ne može biti svak naraštajac. To se kaže svakom pri upisu. Posle završetka kalendarske godine pa do septembra naraštajci se uopšte više ne primaju.

94 naraštajca Sokolskog društva Split imaju odore. Čekaju još poslednju reč saveznog načelnikstva o izmeni tih odora, jer ih se 40 javilo za slet u Pragu. Prijavilo se i sprema se. Vežbaju, pohađaju tečajevе, upisali se u putnu blagajnu, štede.

O kategoriji muškog naraštaja trebalo bi mnogo da se piše, ali najbolje da navedemo nekoliko zvaničnih podataka o radu.

Vodnik je brat Milutin Sredojević. Sva-ki prednjak »ima svoj način« pa i on. Za njega su ona dva vežbovna časa u nedelji ono što mora da bude po programu. Stvarni rad i vaspitanje je neprestani kontakt. Život na ta jnačin postaje bliži, intimniji — porodični. Oni skoro svi jednako rezonuju, a neka mi ne zamere ni jedan ni drugi, ali polako dobivaju i slične kretnje i grimase kao i Filemon i Baucida. Srodili se sasvim.

18 naraštajaca je lane polazilo dug i naporan tečaj. Uspeh je bio iznad očekivanja. Sada ti tečajci svake srede imaju časove na kojima svladavaju vežbovni program za dva vežbovna časa, pa sa tim znanjem i uz pomoć i sigurnu ruku vodnika vode sami sva odeljenja. Oni na taj način rešise najteže pitanje unutar svoje najuže zajednice.

5 naraštajaca je bilo na saveznom tečaju u Sućurcu. To su oni najsretniji. 8 ih je išlo u Beograd da gledaju kako izgleda takmičenje za Kraljev mač. Kao da se spremaju i oni na nešto. Svi naraštajci su kroz 9 meseci vršili vojnu obuku uz pomoć dvaju naših članova podoficira. 50 ih je nastupilo na javnoj vežbi u vežbama s vojničkim puškama. Izvedba je bila besprekorna. Izvršena su i gadanja s oštrim metcima.

54 naraštajca su sudelovala na župskim lakoatletskim takmičenjima sa dobrim rezultatom (br. Lolić skočio je s motkom 3.40 m; nema ih u Jugoslaviji mnogo pred njim). Na župska opšta takmičenja puštena su samo 2 odeljenja. Oni najbolji nisu bili pušteni takmičenju, jer je vodnik želeo da bude što više omogućena konkurencija ostalim društvima (opet »svoj način«). Međutim i ovi potegoše i svi izvukoše diplome. Na akademiji daju naraštajci 5 tačaka.

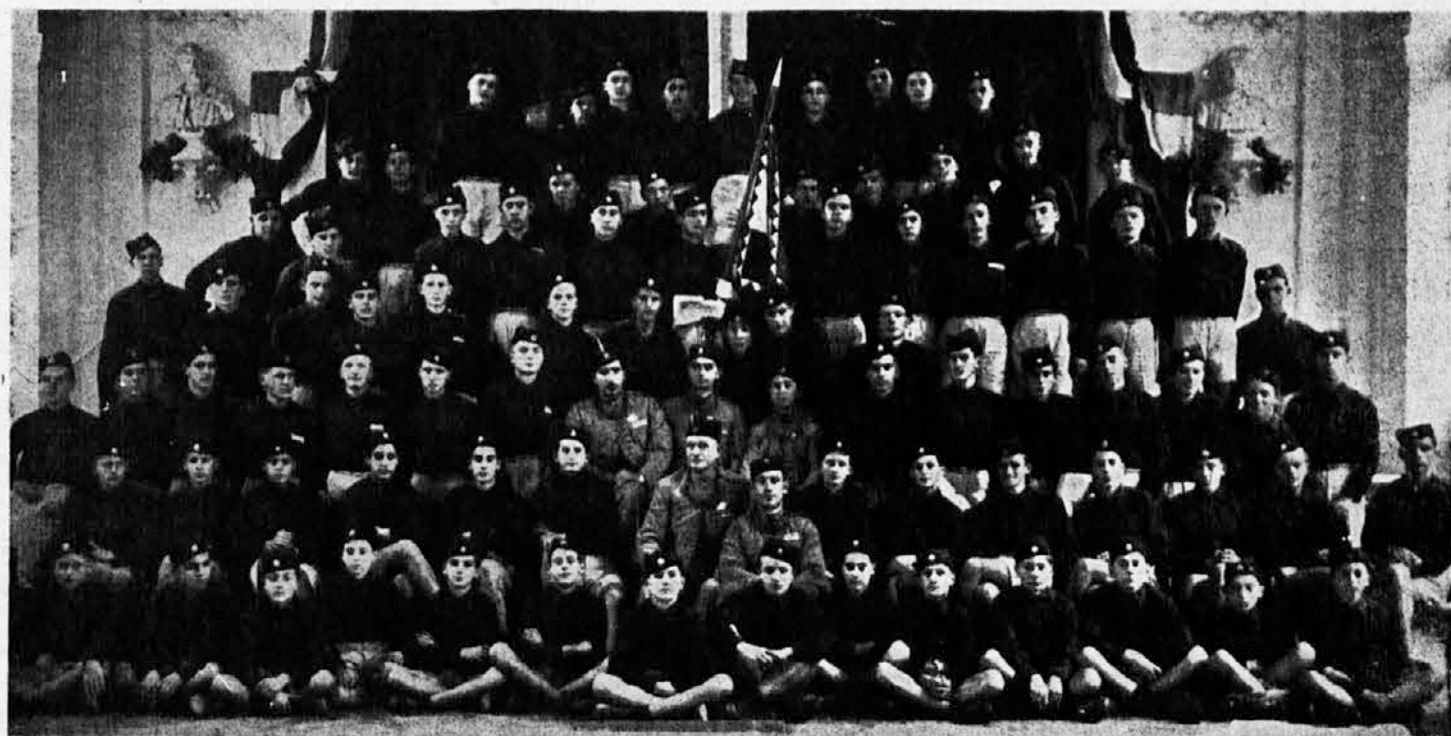
Sada je u toku tečaj koji pohađa 28 naraštajaca i naraštajki. Oni nemaju božićnih praznika po svojoj odluci. Tečaj će se nastaviti i kroz dalja 4 meseca, dva sata nedeljno.

Novitet u naraštaju su naraštajske diskusije. Rado i brojno ih posećuje i muški i ženski naraštaj. Diskusije vodi odlično brat prof. Radomir Pavić. O tom drugom zgodom više. Osniva se tečaj za učenje školskih predmeta. Braća profesori će se baviti starijim a stariji s mladim naraštajcima i naraštajkama.

Za Prag se pored rečenog spremaju 3 odeljenja za takmičenje, i to 2 za opšte a 1 za plivačko. Ovi poslednji mnogo priete.

O sestrama naraštajkama, dok ih ne slikamo, da kažemo samo ovo: ima ih upisanih 92. Zadnji put sam ih na vežbi video 81. Na župskom takmičenju od njih 18 jedna je postigla 99.5%, dve preko 95%, a ni jedna ispod 75%; dakle i one odneše diplome.

Čeda.

Naraštaj Sokolskog društva Split

Foto Sinobad—Split

Sokolska akcija za suzbijanje nepismenosti

u izvršenju Sokolske Petrove petoletke

Nepismenost našeg naroda na selu i gradu jedna je od najtežih zapreka našeg opšteg kulturnog napretka i jedna od najgorih smetnji svakoga prosvetnog, pa i našeg sokolskog rada u narodu.

Prosvetni odbor Saveza SKJ želi da ovom teškom narodnom zlu posveti punu pažnju, da mu stane na put i da kao svoju izuzetnu i naročitu dužnost u izvršenju sokolske Petrove petoletke preduzme suzbijanje nepismenosti putem svojih sokolskih društava i četa.

Akcija za suzbijanje nepismenosti vodiće se čitavo vreme sokolske Petrove petoletke, i to u najširim razmerama, s ulaganjem najvećeg truda i izradnim sistemom rada.

Svaka jedinica, društvo i četa, u čijem kraju ima nepismenih — Sokola i nesokola — treba da izvrši svoju dužnost u ovoj sokolskoj akciji.

Širenje pismenosti vršiće se na dva načina: 1) održavanjem skupnih tečajeva na jednom zajedničkom mestu, u školi, u sokolani ili kakvim drugim prostorijama, koje treba da vode učitelji-ce ili drugi inteligentniji pismeni ljudi, i 2) putem sokolskih prosvetnih saradnika na taj način, da pojedinačno, koji je pismen, uči drugoga koji je nepismen, obvezujući ga unapred, da on kao naknadu za trud učitelja nauči sam jednog nepismenog čitanju i pisanju, ako mu je to ikako moguće. Ista obaveza važi i za posetioc tečaja.

Prosvetni odbor Saveza SKJ u saradnji sa otketom za sokolske čete izdao je bukvar »Soko« i cena mu je 4 dinara.

nabavke ostalog pribora, pa da se tako po Bukvari davaće se u komisiju župama, koje će razviti akciju kod imućnijeg sveta da ih otkupljuje i da na taj način angažuju na tom poslu što veći broj dobrih i plemenitih ljudi. Iste način treba upotrebiti i kod nabavke ostalog pribora pa da se tako po mogućnosti daju sva sredstva besplatno tečajcima koji su siromašnog stanja.

U svrhu propagande izdan je i plakat, koji se ima da istakne svuda i na svim javnim mestima, da bi što više bio na očima širim narodnim slojevima.

Dužnost je župskih prosvetnih odbora da odrede naročito lice koje će voditi evidenciju o radu na širenju pismenosti, poticati na rad, davati savete i upućivati stručna lica na ispite tečajaca.

Dužnost je društava i četa da propagandna sredstva što više u narod unesu. Društvo i četa, u čijem području ima mnogo nepismenih, dužni su da uđu živo u akciju i da se odmah pobrinu za vodu tečaja i prosvetne saradnike.

Izvestitelj za širenje pismenosti ima dužnost da u tečaj sakupi što više nepismenih, i da što više privoli pismene da uče nepismene. U tome treba da ga pomogne čitav odbor. Izvestitelj treba stalno da vodi računa o tečaju u svakom pogledu: kako napreduje, kako se posećuje i kako prosvetni saradnici uče pojedince po kućama.

Društva, odnosno čete, dužne su da se pobrinu za sav potreban materijal.

Između meseca februara i 10 juna dužne su sve jedinice pri kojima se vrši akcija na širenju pismenosti da održe ispite. Ispit je valjan, ako mu prisustvuje delegat župe, a po mogućnosti i jedan izaslanik prosvetnih vlasti: upravnik škole, školski nadzornik ili kakav izaslanik vlasti.

Svaki tečajac koji s uspehom položi ispit, ima da dobije svedočanstvo o položenom ispitu iz pismenosti. Do 15 juna moraju sve jedinice poslati župama izveštaj o uspehu akcije po propisanom formularu.

Tečajevi treba da otpočnu odmah s jeseni, čim prestanu poljski radovi.

Župe su dužne da izveste Prosvetni odbor Saveza SKJ:

1. Koje društvo ili četa ima tečaj?
2. Kad je otpočeo?
3. Koliko je upisano po polu i starosti?
4. Gde se tečaj drži?
5. U koje se dane drži i kada?
6. Koliko se drži časova nedeljno?

Ovaj prvi izveštaj ima se poslati najdalje do 1 februara, a posle se ima svaka dva meseca slati izveštaj o radu tečaja u smislu uputstva.

čaj. Ako ima u mestu škola, neka se uprava obrati mesnoj školskoj vlasti za odobrenje, da se u školi održava tečaj. Najbolje je da se tečaj održava u sokolskom domu, ako on postoji i ako je podesan za tu svrhu.

Čl. 7.

Uprava ima da nabavi potreban broj propagandnih plakata i letaka od sokolske župe, koje treba da na smišljen način polepi ili razdeli u svom području, kako bi glas o toj akciji došao do znanja svima nepismenima. U isto vreme sazvaće uprava sastanak predstavnika opštine, društava i uglednih domaćina, na kome će se objasniti važnost ovog sokolskog pothvata i zatražiti od prisutnih pomoć u izvršenju ovoga posla. Uzgred će se od imućnijih učesnika ovog sastanka zamoliti koji prilog za fond iz koga će se siromašnijim tečajcima nabaviti »Bukvar« i ostali potrebni pribor.

Čl. 8.

Kad uprava sve napred pripremi, čete će i lično obići svoj kraj i živo raditi na iznalaženju lica koja žele da u tečaju uče čitati i pisati. Tečaj može da se održi i s pet lica, jer je i pet novih pismenih građana znatan uspeh za naš cilj. Od svih upisanih uzeće se časna obaveza, da će u redu pohađati tečaj.

B. Organizacija tečaja

Čl. 9.

Pohađanje tečaja vrši se u vreme i dane, koje uprava, učitelj tečaja i tečajci spora zumno nadu za najpogodnije s obzirom na mesne prilike, na zanimanje tečajaca i na njihovu udaljenost od mesta održavanja tečaja.

Kad je spremno sve za tečaj, uprava će odmah o tome obavestiti svoju župu na formularu »Prijavnica o organizovanju tečaja pismenosti«.

Čl. 10.

Čim uprava dobije od župe bukvar, pisanke i olovke pozvaće sve tečajce, pode-

liti im bukvar, pisanke i olovke i saopštiti im raspored tečaja, odnosno dane i sate, u kojima će se održavati tečaj. Tom prilikom će im se još jednom objasniti velika korist pismenosti i znanja i apelovaće se na njih da svoju dužnost vrše tačno i uredno. Uzgred će im se saopštiti, da Sokoli ovaj posao vrše kao ispunjenje zaveta sokolske Petrove petoletke i zamoliće se da mesto svake zahvalnosti za trud koji će biti uložen u njihovu korist, svaki tečajac posle svršenog tečaja sam preuzme na sebe zavet da nauči čitati i pisati bar jedno nepismeno lice.

C. Nadzorništvo tečaja

Čl. 11.

Nadzor nad tečajem vrši nadzorništvo tečaja u kome se nalaze: prosvetar jedinice, učitelj tečaja i dva lica iz uprave ili izvan uprave koja pokazuju naročitu volju za vršenje ovog posla.

Čl. 12.

Nadzorništvo tečaja mora da vodi celokupan nadzor nad tečajem:

a) Da svakog nastavnog časa jedan član nadzorništva bude prisutan kao dežurni član koji će bdeti nad redom u tečaju.

b) Prozivnik vodi vodu tečaja, odnosno učitelj.

c) Da nadzorništvo saopštava upravi jedinice sve potrebe tečaja, da izveštava stalno o radu i da isto tako stoji u vezi s tečajcima, bodreći ih na rad.

d) Da sva dva meseca ispunjava formulare »Izveštaja o radu tečaja pismenosti« i da ih putem svoje jedinice upućuje župi.

e) Da organizuje tečajske ispite i vrši svoje poslove koji su u vezi s radom tečaja.

2. Ispiti

Čl. 13.

Tečaj traje onoliko vremena, koliko je potrebno da se nastavni program potpuno savlada. Kad je nastavnik ustanovio da je to postignuto, onda se vrše pripreme za ispit.

Čl. 14.

Ako su tečajci mladi, od 10 do 15 godina, onda se održava ispit javno pred što više lica, u prisustvu uprave jedinice, izaslanika mesne školske vlasti i izaslanika župe, koju treba o ispitu obavestiti najdalje 10 dana ranije.

Ako su tečajci stariji, od 15 do 40 godina, onda se ispit održava samo pred užom upravom čete i izaslanicima školske vlasti i župe.

Za tečajce iznad 40 godina ispiti nisu obavezni, osim ako bi to oni sami zahtevali.

Čl. 15.

O položenom ispitu izdaje se svakom tečajcu uverenje koje potpisuje starešina čete, nastavnik tečaja i prosvetar jedinice. Formulare uverenja treba zatražiti pravovremeno od uprave župe.

O završenom ispitu treba poslati župi izveštaj na formularu »Izveštaj o položenom ispitu«.

Čl. 16.

Kad se tečajcu preda uverenje o položenom ispitu, neka mu se bratski preporuči da i pismeno svojom rukom dađe zavet da će naučiti jednog nepismenog pisati i čitati. Neka se ujedno uputi da se s nekolicom reči javi i Savezu SKJ u Beogradu.

Čl. 17.

Svaka jedinica treba da se postara da tečajci dobiju pri koncu ispita na dar po jednu poučnu knjigu. Neka tih knjiga zatraže od svoje župe.

Čl. 18.

Svi ispiti moraju biti dovršeni do 28 juna.

Odmah posle ispita uprava društva, odnosno čete treba da vrši pripreme za idući tečaj, koji treba da počne u novembru i tako sve redom do juna 1941 godine, kada se vrši zadnji ispit, posle kojeg se vrši pregled čitavog sokolskog rada na širenju pismenosti u zavetnom dobu SPP.

II. Širenje pismenosti putem sokolskih prosvetnih saradnika

Čl. 19.

Pored širenja pismenosti putem tečaja sokolska društva i čete vršiće taj rad i putem sokolskih prosvetnih saradnika.

Čl. 20.

Pošto objavi putem plaka i letaka sokolsku akciju za širenje pismenosti i pošto izvrši i usmenu, ličnu propagandu za taj posao, sokolsko društvo i četa na naročitom sastanku članstva pozvaće sve pojedince da se prijave za sokolske prosvetne saradnike za širenje pismenosti.

Čl. 21.

Svaki saradnik dobije od jedinice bukvar, pisanke i olovku besplatno, ako počiva neimućna učenika.

Čl. 22.

Učenici savladaju gradivo iz bukvara »SOKO«, a polažu ispit pred upravom svoje jedinice.

Ako takav učenik želi da dobije uverenje, mora polagati ispit zajedno s učenicima iz tečaja, a gde se ne drži tečaj, onda se u ispitnoj komisiji pored uprave čete mora nalaziti i jedan učitelj.

Čl. 23.

Rad na širenju pismenosti putem sokolskih prosvetnih saradnika sprovodi uprava jedinice putem prosvetara koji će za taj rad naći dva pomagača iz redova odbora ili van odbora.

Čl. 24.

Izveštaj o radu sokolskih prosvetnih saradnika šalje uprava redovno nakon svakog položenog ispita, navodeći u izveštaju ime i godine učenika, ime saradnika i dan položenog ispita.

Nagrade

Čl. 26.

Savez, župa i jedinice odlikovaće na sokolski način lica koja budu pokazala najveće truda i uspeha u širenju pismenosti kako putem tečajeva tako i putem sokolskih prosvetnih saradnika.

Način po kojem će se nagrade davati ustanoviće prosvetni odbor Saveza SKJ.

—:—

Ovo uputstvo ima da posluži kao pravilnik po kojem se ima vršiti širenje pismenosti u našem narodu.

NASTAVNI PROGRAM

I. Cilj:

Svaki tečajac ima da nauči čitati i pisati, da time postigne sklonost za dalje duhovno usavršavanje u smislu sokolske ideologije i da putem pismenosti postane moralno i etički vaspitan čovek i jugoslovenski nacionalno orijentisan građanin. Sem čitanja i pisanja ima da nauči i računati i rešavati osnovne računске radnje iz svakidne života.

II. Gradivo:

Upoznavanje svih štampanih i pisanih, svih malih i velikih slova. — Tačno čitanje, a da se to postigne, valja odmah kod prvih slova uvežbati veštinu čitanja slova zajedno. — Vežbanje u razumevanju pročitanog. — Pisanje ide uporedo sa čitanjem a uz prethodno pisanje crta, iz kojih su sastavljena slova koja se uče. — Prepisivanje štampanog teksta. — Pisanje po diktatu. — Samostalno izražavanje misli pismeno. — U vezi s čitanjem, prepisivanjem i pisanjem po diktatu upoznavanje pojma o reči, da se nauči svaki pisati svaku reč za sebe. — Upoznavanje osobnih imenica. — Upoznavanje interpunkcija.

Iz računa: Upoznavanje brojeva do miliona i četiri vida računa u brojnom prostoru po mogućnosti i prema prilikama.

Ostalo gradivo: U vezi s čitanjem iz čitanke preduzeće se sve ostalo, što je u vezi sa životom tečajaca.

III. Vreme i raspored:

Vreme i raspored ostavlja se jedinici da odrede prema prilikama u mestu. Tečaj se održava od 15 novembra do Vidovdana.

IV. Nastavna sredstva:

Bukvar »Soko«, sveska za pisanje i računjanje s linijama i olovka.

Prosvetni odbor Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

U P U T S T V A

ZA ODRŽAVANJE TEČAJEVA PISMENOSTI U SOKOLSKIM DRUŠTVIMA I ČETAMA

Opšte napomene

Čl. 1.

Prosvetni odbor Saveza SKJ izvršiće u zavetnom dobu sokolske Petrove petoletke široku akciju za širenje pismenosti u narodu. Ta akcija je sastavni deo prosvetnog rada Saveza SKJ i vrši se preko prosvetnih organa: prosvetnih odbora župe, društava i četa.

Čl. 2.

Sve jedinice, u čijem se području nalaze nepismena lica, dužne su makar i u najmanjoj meri da uzmu učešća u ovom važnom sokolskom i patriotskom poslu.

Čl. 3.

Akcija je počela 15 novembra 1937, a završava se 28 juna, na Vidovdan, 1941 godine.

Način rada na širenju pismenosti putem Sokolstva

Čl. 4.

Dva su načina rada na širenju pismenosti putem Sokolstva:

1. putem tečajeva pismenosti,
2. putem sokolskih prosvetnih saradnika.

I. Tečajevi

A. Priprema

Čl. 5.

Svaka sokolska jedinica pre nego što uđe u akciju za širenje pismenosti, treba da nađe lice koje će voditi tečaj. Najbolje je ako je to lice učitelj-ica, ali tečaj može voditi i drugo pismeno i za taj posao spremno lice.

Čl. 6.

Kada je osiguran pristanak lica i njegova ozbiljna obaveza da će svoju dužnost vršiti predano i sokolski, uprava treba da se pobrine za mesto, gde će se održati te-